

Thời gian làm bài: 180 phút (không kể thời gian giao đề)
(Đề thi có 01 trang)

Ngày thi: 19 tháng 12 năm 2022

ĐỀ BÀI

Câu 1 (4.0 điểm)

Trong cuốn “Trong cái KHÔNG có gì không?” những bạn trẻ đã đặt câu hỏi cho thiền sư Thích Nhất Hạnh “Làm sao con có thể thương một người có sở thích không giống mình?”

(Thiền sư Thích Nhất Hạnh, Quý sư cô Làng Mai dịch, *Trong cái KHÔNG có gì không?*, tr28, Nxb Kim Đồng, 2022)

Em hãy viết một bài văn để trả lời cho câu hỏi này.

Câu 2 (6.0 điểm)

Tôi không cho rằng văn chương có thể là công cụ thích hợp để thay đổi tình thế ngay tại lúc này. Nếu bạn muốn thay đổi tình thế, hãy đi ra đường. Văn chương, với tôi, liên quan đến một sự thay đổi quan trọng hơn: (...)

(Alaa Al Aswany, chuyên mục “By Heart” báo The Atlantic, Hải Ngọc dịch, *Cậu ta cũng có một bà mẹ*, đăng mục “Văn chương khơi dậy sự thấu cảm như thế nào?”, *Tramdoc.vn*)

Là một người đọc, em sẽ viết tiếp vào (...) ở trên điều gì? Bằng sự trải nghiệm văn học em hãy viết bài văn lý giải cho điều mình chọn viết tiếp vào (...) ở trên.

Chú thích: Alaa Al Aswany là gương mặt nổi bật của văn chương Ai Cập đương đại. Bài viết “Cậu ta cũng có một bà mẹ” nằm trong chuyên mục “By Heart” của báo The Atlantic, nơi các nhà văn chia sẻ những suy nghĩ của mình về những đoạn văn ấn tượng mà họ đã từng đọc và ảnh hưởng đến con đường văn chương của họ. Bài viết là những suy ngẫm, trải nghiệm của Alaa Al Aswany sau khi đọc tất cả những tiểu thuyết của Dostoyevsky (Nhà văn nổi tiếng người Nga). Tác phẩm của Dostoyevsky đã tác động sâu sắc mãnh liệt đến Alaa Al Aswany. Ông đã khám phá ra một đời sống khác, một thế giới mới.

.....**HẾT**.....

Họ và tên thí sinh: .....Số báo danh.....

Chữ ký giám thị 1.....Chữ ký giám thị 2.....

HƯỚNG DẪN CHẤM
ĐỀ THI NĂNG KHIẾU MÔN NGỮ VĂN KHỐI 10 - LẦN III
NĂM HỌC 2022 - 2023

(Hướng dẫn chấm gồm có 04 trang)

A. YÊU CẦU CHUNG

- Hướng dẫn chấm chỉ mang tính chất định tính, vì vậy giám khảo phải nắm được nội dung trình bày trong bài làm của thí sinh, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, sử dụng nhiều mức độ điểm một cách hợp lí, khuyến khích những bài viết có cảm xúc, sáng tạo.

- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách nhưng nếu đáp ứng những yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho đủ điểm.

- Điểm bài thi có thể cho lẻ đến 0,25 điểm và không làm tròn.

B. YÊU CẦU CỤ THỂ

Câu 1 (4,0 điểm)

a. Về kĩ năng

Biết cách viết bài văn nghị luận xã hội, bố cục rõ ràng, lập luận chặt chẽ, có sức thuyết phục, văn viết mạch lạc, trong sáng, không mắc lỗi chính tả, dùng từ hoặc đặt câu.

b. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Nêu vấn đề cần nghị luận	0, 25
2	Giải thích -Thương: thương yêu, chia sẻ, thấu hiểu; là tình cảm, cảm xúc giữa người với người. -Người có sở thích không giống mình: khác về cách sống, tư tưởng, gu thẩm mỹ, quan điểm. ⇒ Câu hỏi muốn tìm ra phương cách để dung hòa sự khác biệt giữa người với người, thêm yêu thương con người trong cuộc sống muôn màu muôn vẻ.	1,0
3	Lý giải -Thương yêu là khám phá. Càng thương thì càng khám phá thêm nhiều điều tuyệt vời về người đó. Khi ấy chúng ta có thể thưởng thức được sự khác biệt từ họ.	1,0

	<p>-Mỗi cá thể trong xã hội có bản sắc, cái tôi riêng, là duy nhất trên cuộc đời, không ai giống ai, nếu chúng ta chỉ chấp nhận và yêu thương những người có cùng tư tưởng, tình cảm với mình thì cuộc sống thật nghèo nàn, nhạt nhẽo.</p> <p>-Không ai hoàn hảo nên biết cách chấp nhận những điểm khác biệt với mình sẽ làm cho đời sống tinh thần của chúng ta thêm phong phú. Những điểm khác biệt ở những người khác nếu biết cách dung hòa có thể bổ sung cho những khiếm khuyết của chúng ta.</p> <p style="text-align: center;"><i>(Dẫn chứng minh họa)</i></p>	
4	<p>*Bàn luận, mở rộng vấn đề</p> <p>-Yêu thương là không khoảng cách, không biên giới, khi biết chấp nhận kẻ không giống mình thì cũng là lúc chúng ta học được bài học đáng tự hào về sự trân trọng, yêu mến, bao dung, độ lượng.</p> <p>-Khi ta yêu thương ai đó đừng bắt họ giống ta, sống cuộc đời của ta. Ta phải để họ sống cuộc đời của chính họ, mang phong cách, bản sắc riêng của họ.</p> <p>*Bài học:</p> <p>- Có lòng yêu thương con người, sống vị tha, bao dung.</p> <p>-Ngay cả khi người còn chưa dễ thương thì chúng ta vẫn hãy thực tập để thương được họ.</p> <p style="text-align: center;"><i>(Dẫn chứng minh họa)</i></p>	1,5
5	Kết thúc vấn đề nghị luận	0,25

Ghi chú: Nếu học sinh có những kiến giải riêng, hợp lí, thuyết phục thì giám khảo vẫn đánh giá, cho điểm (nhưng không vượt quá điểm tối đa của từng phần).

Câu 2 (6,0 điểm)

a. Về kĩ năng

Học sinh biết cách làm bài văn nghị luận văn học. Vận dụng linh hoạt các thao tác lập luận.

Bố cục hợp lý chặt chẽ, văn viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, về diễn đạt.

b. Về kiến thức

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo những nội dung cơ bản. Đây là một gợi ý về đáp án:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Giới thiệu vấn đề nghị luận: Văn chương, với tôi, liên quan đến một sự thay đổi quan trọng hơn: có khả năng thay đổi cảm quan, hiểu biết, cách nhìn của mỗi người. Văn chương tác động lâu dài đến nhận thức của con người.	0,25

<p>2</p>	<p>Giải thích nhận định</p> <ul style="list-style-type: none"> - thay đổi: làm cho khác trước - tình thế ngay tại lúc này: hiện tại, trực tiếp, ngay tức khắc. <p>Những thiên tai, dịch họa... luôn xuất hiện bất ngờ đối với con người. Đó là những tình thế cấp bách con người phải đối diện và buộc phải “ra đường” để cứu vớt sự sống của mình. Đây là nhu cầu chính đáng của con người như Mác đã từng phát biểu “người ta phải đáp ứng được đầy đủ nhu cầu cơ bản về ăn, mặc, ở thì mới nghĩ đến tôn giáo, tình yêu...”.</p> <p>Các nhà văn hiện nay bàn khoăn về vị trí của văn chương trong những tình thế hiện tại đó.</p> <p>→ Văn chương có thể ở thời điểm nào đó xuống quầng rất thấp nhưng nó có giá trị bền vững, không thay đổi hiện thực một cách trực tiếp, chóng vánh mà có tác động lâu dài đến nhân thức của con người.</p>	<p>1,0</p>
<p>3</p>	<p>Lí giải</p> <p>a. Tại sao văn chương có khả năng tạo ra sự thay đổi?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Xuất phát từ chức năng của văn học, đó là khả năng cung cấp cho con người những hiểu biết về mọi lĩnh vực trong đời sống và những bề kích xa xôi của tâm hồn con người. - Xuất phát từ chức năng giáo dục của văn học, đó là khả năng văn chương giúp cải tạo, thay đổi, định hướng, hành động, suy nghĩ theo chuẩn mực. Văn học còn nâng quá trình giáo dục thành tự giáo dục, kiến tạo những giá trị cao đẹp ở mỗi con người. - Xuất phát từ vai trò, chức năng của văn học trong việc làm thỏa mãn những nhu cầu về cái đẹp trong con người <p>b. Văn chương tác động đến con người như thế nào? (nhận thức về xã hội/ lòng người)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Văn học mở ra muôn cánh cửa giúp người đọc tự khám phá những điều bí ẩn từ thế giới xung quanh. Tiếp xúc với thế giới trong tác phẩm lớn, ta tiếp cận gần hơn với cuộc sống, hiểu sâu, thấu đáo, kĩ càng hơn về cuộc sống con người và chính bản thân mình. Từ đó nắm bắt được chân lý, hiểu và khám phá ra quy luật cuộc sống. - Đến với văn chương ta được mở rộng tâm hồn, sống nhiều cuộc đời, ở nhiều thế kỉ. Con người không chỉ trải nghiệm nỗi đau của một mà còn là nhiều nhân vật với đủ mọi cung bậc cảm xúc. <p>c. Quá trình thay đổi?</p>	<p>2,0</p>

	Văn chương không tạo ra sự thay đổi tức thời hay trong khoảnh khắc mà văn chương kiến tạo nên những biến chuyển sâu sắc, có giá trị vĩnh cửu, lâu dài.	
4	<p>Phân tích, chứng minh:</p> <p><i>Thí sinh có thể lựa chọn những dẫn chứng khác nhau. Tuy nhiên cần phải bám sát vào yêu cầu của đề bài đặt ra. Dẫn chứng phải chính xác, sát hợp, toàn diện với vấn đề và phải được phân tích thấu đáo.</i></p> <p>Ví dụ:</p> <p>Qua thơ Nguyễn Du gợi suy ngẫm về lẽ đời bể dâu thay đổi: Nỗi dâu bể của tạo hóa, của đời người và của cả xã hội. Ông đã phản ánh về hiện thực đau đớn, một xã hội “<i>nhiều tà dương và mưa bụi</i>” (Chế Lan Viên): xã hội vì tiền diễn ra nhiều phi lý bất công đã vùi dập không thương tiếc những giá trị cao quý trong cuộc sống là cái Đẹp, cái Tài.</p>	1,5
5	<p>Bàn bạc, mở rộng:</p> <p>Đứng trước sự thay đổi của môi trường sống, con người bị hấp dẫn, thu hút bởi loại hình nghe nhìn thì văn chương đang phải chịu sự thách thức lớn, cũng đang phải chuyển mình, thay đổi để thích nghi. Do đó muốn tác phẩm thu hút và đến được trái tim người đọc thì các nhà văn chân chính mọi thời luôn phải trăn trở, băn khoăn, day dứt, tìm tòi, khám phá liên tục, thường xuyên để tạo ra cái mới trong văn chương.</p>	1,0
6	Kết thúc vấn đề nghị luận	0,25

.....Hết.....

Người ra đề và soạn đáp án: Nguyễn Thị Hà